

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาล เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล เกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาล และเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลให้ดีขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างสถานศึกษาพยาบาลในประเทศไทยที่เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2522 มาทั้งหมด 15 สถานศึกษาพยาบาลในประเทศไทย จำนวน 23 แห่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ

1. โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนพยาบาลคฤศรภักดิ์และอนามัย กองทัพบก กรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียนพยาบาลรามธิบดี ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร
4. โรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
จังหวัดสงขลา
5. วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ วชิรพยาบาล กรุงเทพมหานคร
6. วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร
7. วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร
8. วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

9. วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
10. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี
11. วิทยาลัยพยาบาลสวรรคประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์
12. วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิ์ประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
13. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร
14. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
15. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

จากสถาบันการศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 15, สถาบันนี้ ได้เลือกตัวอย่างประชากร ในแต่ละสถาบันมา 2 ประเภทคือ

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าภาควิชาของสถาบันการศึกษาพยาบาล ทั้ง 15 สถาบันในประเทศไทย ร้อยละ 100 จำนวน 142 คน
2. อาจารย์พยาบาลของสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้ง 15 สถาบันในประเทศไทย ร้อยละ 25 ของแต่ละสถาบัน จำนวน 175 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เรียกว่า " Leader Behavior Description Questionnaire " ผู้วิจัยนำเค้าโครงของ แอนดรู ฮาลปิน (Andrew W. Halpin)¹ ซึ่งแปลความโดย สมาน วีระกำแหง²

¹ Halpin, Theory and Research in Administration, pp. 89 - 90.

² สมาน วีระกำแหง, "พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารวิทยาลัยครู"

มาปรับปรุงก่อนนำไปใช้ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นรายการสำรวจ (Check List) เป็นคำถามที่มุ่งถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ตำแหน่ง เยาว์บริหารและการและวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Ideal) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนไหลคา (Rating Scale) แต่ละข้อมี 4 คำเลือก ตามความดีของพฤติกรรมที่แบ่งเป็น มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

มากที่สุด หมายถึง ควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อยู่เสมอหรือเป็นประจำ

มาก หมายถึง ควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ไม่ถึงกับเป็นประจำแต่แสดงออกบ่อย ๆ

น้อย หมายถึง ควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ บ้างเป็นครั้งคราว หรือนาน ๆ ครั้ง

น้อยที่สุด หมายถึง ควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมาให้เห็นน้อยที่สุด

คำถามทั้งหมดมี 30 ข้อ เป็นคำถามประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำตามงาน (Initiating Structure) 15 ข้อ ไคแก ข้อ 1 - 15 และพฤติกรรมความเป็นผู้นำตามงสัมพันธ์ (Consideration) อีก 15 ข้อ ไคแกข้อ 16 - 30

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลที่เป็นอยู่จริง (Real) ลักษณะแบบสอบถามเช่นเดียวกับแบบสอบถามตอนที่ 2

ข. เกณฑ์การให้คะแนน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาล และอาจารย์พยาบาลเป็นผู้พิจารณาประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาล โดยผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลตอบแบบสอบถามในฐานะผู้พิจารณาและประเมินตนเอง ในลักษณะที่ควรจะเป็นและปฏิบัติอยู่จริง ส่วนอาจารย์พยาบาลตอบแบบสอบถามในฐานะผู้พิจารณาและประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาล ในลักษณะที่ควรจะเป็นและปฏิบัติอยู่จริง

2. การให้คะแนน ให้ 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับสำหรับพฤติกรรมที่เป็นปฏิฐาน (Positive) และให้คะแนน 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับสำหรับพฤติกรรมที่เป็นลบ (Negative) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

ความถี่ของพฤติกรรม	พฤติกรรมปฏิฐาน (Positive)	พฤติกรรมลบ (Negative)
มากที่สุด	4	1
มาก	3	2
น้อย	2	3
น้อยที่สุด	1	4

พฤติกรรมความเป็นผู้นำตามงาน (Initiating Structure) ที่เป็นนิสัย (Negative) คือ ข้อ 3 กับข้อ 7 (ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3) และพฤติกรรมความเป็นผู้นำคำนึงถึง (Consideration) ที่เป็นนิสัย (Negative) คือ ข้อ 20, 22, 22, 23 และ 24 ตามลำดับ (ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3)

3. การกำหนดระดับคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับของพฤติกรรมความเป็นผู้นำระดับสูงจะมีค่าคะแนนเฉลี่ย
เท่ากับ 3.50 - 4.00

ระดับของพฤติกรรมความเป็นผู้นำระดับปานกลางจะมีค่าคะแนนเฉลี่ย
เท่ากับ 2.50 - 3.49

ระดับของพฤติกรรมความเป็นผู้นำระดับต่ำจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ
1.00 - 2.49

ค. การทดลองใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 อาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน

แบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ทั้งหมด 20 ฉบับ ได้รับคืน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไป

ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ควรจะเป็น (ตอนที่ 2) และที่เป็นอยู่จริง (ตอนที่ 3) จากการที่นำไปทดลองใช้มาทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ (Hoyt 's Analysis of Variance) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ควรจะเป็น (ตอนที่ 2) 0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่เป็นอยู่จริง (ตอนที่ 3) 0.87 จึงนับได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นสูง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันการศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหนังสือขอความร่วมมือของผู้วิจัย เฉพาะในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปถึงผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากรพร้อมกับแนบตัวอย่างแบบสอบถามไปด้วย 1 ฉบับเพื่อประกอบการพิจารณาในการอนุญาตให้ผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลตอบแบบสอบถาม ทุกสถาบันให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยการเขียนกำหนดวันเวลาที่แนบลงไป ในแบบสอบถาม ทุกฉบับ กำหนดรับแบบสอบถามคืนครั้งแรกภายใน 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง หลังจากนั้นจึงได้ติดตามแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยใช้เวลาในการติดตามแบบสอบถาม 3 สัปดาห์ รวมเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 5 สัปดาห์

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 317 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร
สถาบันการศึกษาพยาบาล จำนวน 142 ฉบับ และสำหรับอาจารย์พยาบาล 175 ฉบับ ได้
รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.80 เป็นแบบสอบถามของ
ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.14 และเป็นแบบสอบ-
ถามของอาจารย์พยาบาล 163 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.14

การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ทหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของ
ฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) ใซ้สูตร¹

$$r_{tt} = 1 - \frac{MS_{error}}{MS_{ind.}}$$

เมื่อ σ_{tt} แทนสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถาม
 MS_{error} แทน ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อน
 (Sum Square Error)
 $MS_{ind.}$ แทน ผลบวกกำลังสองระหว่างผู้ตอบ (Sum
 Square Between Individual)

ข. ทหาการอยดะของขอมูลคานสถานภาพของผูตอบแบบสอบถาม

ค. ทหาคาเฉลี่ยและคาเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิคเห็นเกันกับพฤติกรรม
ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลในคานมุงงาน และคานมุงสัมพันธ ทั้งที่

¹ วิเชียร เกตุสิงห์, หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523), หน้า 149.

การจะเป็นและที่เป็นอยู่จริง เป็นรายข้อ และรายค่าน

ง. ทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของ
ความถี่เห็นของตัวแปรแต่ละคู่ โดยการทดสอบค่าที (t - test)

จ. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดย
ใช้สูตร ¹

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างประชากร

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
โดยใช้สูตร ²

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากร

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

¹ ประคอง วรรณสุท, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (พระนคร : ไทยวัฒนา-
พานิช, 2517), หน้า 40.

²
L.W. Ferguson, Personality Measurement (New York : McGraw-
Hill Book Company, 1966), p. 67.

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าความค่าที่ (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม โดยใช้สูตร¹

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ t แทน อัตราส่วนวิกฤตของข้อมูลที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1, S_2 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

4. ค่าความค่าที่ (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ควรจะเป็น และที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของประชากรแต่ละกลุ่ม

ก) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของประชากร แต่ละกลุ่ม โดยใช้สูตร²

¹ Monroe, The Calculator Company, Operating Instructions Model 1930 Electronic Display Calculator for Statistics (New Jersey : Litton Business System, Inc., 1974), p. 22.

² Ibid., p. 20.

$$r = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{\{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\} \{N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2\}}}$$

เมื่อ r	แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X	แทนคะแนนดิบของพฤติกรรมที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของประชากรแต่ละกลุ่ม
Y	แทนคะแนนดิบของพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงตามความคิดเห็นของประชากรแต่ละกลุ่ม
ΣXY	แทนผลรวมของผลคูณของคะแนน x และ y
$\Sigma X, \Sigma Y$	แทนผลรวมของคะแนน x และ y ตามลำดับ
$\Sigma X^2, \Sigma Y^2$	แทนผลรวมของกำลังสองของคะแนน x และ y ตามลำดับ
N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ข) คำนวณหาค่าที (t - test) จากสูตร¹

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2 + S_2^2 - 2 r \cdot S_1 S_2}{n}}}$$

เมื่อ t	แทนค่าอัตราส่วนวิกฤตของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน
\bar{X}_1, \bar{X}_2	แทนคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ควรจะเป็นและพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงตามลำดับ
S_1, S_2	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมที่ควรจะเป็นและพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงตามลำดับ

¹ Ibid., p. 22.

- r แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมที่ควรจะเป็น
และที่เป็นอยู่จริง
- n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง